

Undulaten også på vingerne, og som flyver var den fuldt på højde med, snarere mere elegant end, spurvene.

Når hele sværmen sad i træet, kunne man tydeligt høre Undulalens ejendommelige stemme blandt spurvekvidderet.

J. SWITZER HANSEN.

ANMELDELSER

ERWIN STRESEMANN: Die Entwicklung der Ornithologie von Aristoteles bis zur Gegenwart. (I—XV + 431 pp., 14 tavler). F. W. PETERS Forlag, Berlin 1951. Pris: DM. 35.—.

Der findes vel ingen nulevende ornitholog, der er bedre i stand til at redegøre for den historiske udvikling af ornithologien end netop STRESEMANN. Hele sit liv har han utrættelig tumlet med de forskelligste ornithologiske problemer. Han har selv været banebrydende i flere grene af ornithologien, og han har behandlet hele fuglevidenskaben universelt i sin store "Handbuch der Ornithologie". I den senere tid har STRESEMANN beskæftiget sig meget med ornithologiens historie, og er fremkommet med en række vigtige afhandlinger, f. eks. over enkelte for lidt kendte ornithologer (PERNAU, SELLOW) og over det ornithologiske udbytte af COOK's og BILLINGS stillehavsekspeditioner. Og nu har vi altså en fuldstændig historie af ornithologien fra hans hånd, som sikkert alle ornithologer er ham taknemmelig for.

Hvis jeg benytter udtrykket "fuldstændig historie", så er det ikke, fordi bogen prætenderer at være fuldstændig i alle historiske detaljer — STRESEMANN kalder den kun for "Ornithologiens udvikling" — men fordi den faktisk omfatter alle vigtige ornithologiske problemer og behandler hvert enkelt lige fra den ældste tid til vore dage. Således er det ikke nogen oprensning af historiske kendsgerninger, men en levende skildring af den moderne ornithologis tilblivelse, og dog uden at man savner historiske data. Man er fristet til at sige, at det er et mesterværk, et eksempel på, hvordan en historisk oversigt over en hvilkensomhelst videnskabsgren skulle skrives. Bogen er skrevet så levende og spændende, at den læses som en roman, og det er vanskeligt at lægge den til side, når man først er begyndt på den.

Stoffet er delt i tre dele, som tilsammen udgør fireogtyve kapitler. Den første del hedder "Die Fundamente der Ornithologie", og består kun af to kapitler. Her omtales først ornithologiens udvikling fra oldtiden til renæssancetiden: ARISTOTELES's store indsats, den romerske zoologi, ornithologiens endelige opløsning og forfald i middelalderen, oprejsning i renæssancetiden (WILLIAM TURNER, PIERRE BELON, CONRAD GESNER) og påny forfald gennem ALDROVANDIS og JOHN JONSTONS åndløse kompilationer. Det andet kapitel i første del behandler begyndelsen af den exotiske ornithologi, som medførte en udvikling af præparerings- og konserveringskunsten.

Anden del af STRESEMANN'S bog er helliget systematikens og evolutionsforskningens udvikling, og indeholder tretten kapitler. Her skildres indledende de forskellige ældre mere eller mindre uheldige forsøg på at få indordnet fuglene i et system, indtil det lykkedes for den geniale LINNÉ at indføre den binære nomenklatur med faste internationalt gældende latinske navne. Derefter følger en række kapitler, der redegør for den systematiske og faunistiske ornithologis fremgang. STRESEMANN har her valgt den heldige metode at gengive udviklingen gennem en meget levende skildring af en række fremragende ornithologers liv og virksomhed: PALLAS, LATHAM, LEVAILLANT, ILLIGER, TEMMINCK, BONAPARTE, SCHLEGEL, FINSCH, FÜHRBRINGER, SÆBOHM, SHARPE, HARTERT. Omkring disse store navne opfulles alle vigtige systematiske og evolutionistiske problemer og grupperes de mindre ornithologer; det er en skarp kritisk gennemgang og vurdering, STRESEMANN foretager her. Kulminationen oplever vi i kapitlerne om nedstamningsteorien og om ERNST HARTERTS lange kamp for gennemførelsen af det ternære nomenklatur.

Det sidste kapitel i anden del "Die Einwirkung der Mutationslehre" bringer den nyeste udvikling i den systematiske ornithologi, hvor STRESEMANN selv har spillet en stor og førende rolle gennem sine mangeårige "Mutationsstudien". Det må siges, at STRESEMANN her på en mesterlig kortfattet og klar måde giver et overblik over de mange vanskelige problemer om oprindelsen og evolutionen af arter og racer, som nu i de senere år fra forskellige synspunkter er behandlet i de kendte værker af DOBZHANSKY, RENSCH, HUXLEY og ERNST MAYR. Det eneste man kunne indvende her — og forresten også ved mange andre steder i bogen — er, at STRESEMANN i en overdreven beskedenhed næsten aldrig nævner sin egen store indsats.

Den tredje del af bogen beskæftiger sig i 6 kapitler med udviklingen af biologien. STRESEMANN viser her, hvordan den oprindelige enhed mellem systematik og biologien i ornithologiens tidligste epoke efterhånden, især i det 17. århundrede gennem WILLUGBY'S og RAY'S "Ornithologia", blev skarpt adskilt i to retninger. Denne over 250 år varende kløft begynder først nu i vore dage at lukke sig igen. Mellemtiden har dog frembragt en række fremragende fuglebiologer og lokalfaunister. Nogle af de første var SCHWENCKFELD, Baron PERNAU og ZORN i det 17. og første halvdel af det 18. århundrede. En rigtig opblomstring oplever fuglebiologien i den første halvdel af det 19. århundrede: F. N. DAUDIN, TIEDEMANN, A. WILSON, og en særlig berømmelse fik "triumviratet" CHRISTIAN LUDWIG BREHM, JOHANN FRIEDRICH NAUMANN og FREDERIK FABER. STRESEMANN vurderer den danske forsker meget højt og udtaler, at FABERS uventede, tidlige død blev den tyske ornithologis skæbne. BREHM, der havde mistet FABERS faste, kritiske tøjler, gav sig hen til metafysisk prægede spekulationer og en forkert opfattet "subspecies forskning" og førte dermed den tyske ornithologi ind i en langvarig krise. I det 28. kapitel fremfører STRESEMANN de i den anden halvdel af det 19. århundrede fremkomne nye ideer i biologien, som mest er knyttet til DARWIN'S omvæltende teorier om variationen og selektionen og til WALLACES arbejder om dyregeografien.

De sidste 3 kapitler fører til den moderne ornithologi. STRESEMANN peger på den store betydning som den af H. CHR. C. MORTENSEN indførte fugleringmærkning har haft, ikke alene for udforskningen af fuglenes trækforhold, men også i en megen høj grad som en videnskabelig eksakt metode, som kan anvendes til løsning af en masse andre biologiske problemer. En anden meget vigtig faktor for det dybere studium af fuglenes instinkthandlinger var udviklingen af nedarvningsteorien, især MORGANS bog "Habit and Instinct". Endelig begynder man, først i England (SELOUS, HOWARD, KIRKMAN), med eksakte iagttagelser over fuglenes vaner. I Tyskland gjorde HEINROTH i denne henseende et stort arbejde, og det er ham, der efter 250 års forløb påny slår bro mellem biologien og systematiken: "Ich glaube, dass wir in Stimme, Verkehrsformen und ähnlichem oft sehr gute Anhaltspunkte für den Verwandtschaftsgrad von Arten, Gattungen und Unterfamilien haben...".

I det sidste kapitel "Verzweigung und Verflechtung" behandler STRESEMANN ornithologiens rivende udvikling i de sidste tredive år. Karakteristisk for den er på den ene side en opdeling i mange specialgrene og på den anden side en nær tilknytning til andre nærtstående videnskabsgrene. Af de mange nye forskningsproblemer i ornithologien henviser STRESEMANN til studiet af fugleflugten, orienteringsproblemet, hormonforskningen, populationsstudier ved hjælp af farveringe, økologiske undersøgelser og endelig udforskningen af fuglenes adfærd (Verhaltensforschung). Det sidste, som særlig dyrkes af KONRAD LORENZ og hans skole, er efter STRESEMANNs mening det centrale i den moderne ornithologi, som sammenholder den vidtfgrenede fuglevidenskab.

Som sagt er STRESEMANNs bog et mesterværk, i den klare fremstilling af alle ornithologiens problemer i deres historiske udvikling, og den vil blive en udtømmelig kilde til glæde og inspiration for mange ornithologer. Udstyret af bogen er godt, men man kunne have ønsket også portrætter af de store ornithologer efter 1850. Prisen for bogen, ihvertfald omregnet i danske kroner, er ret høj.

HANS JOHANSEN.

HAROLD S. PETERS and THOMAS D. BURLEIGH: The Birds of Newfoundland (XIX + 431 pp., 32 color plates and 40 textfigures by ROGER TORY PETERSON). Depart. of Natural Resources, Prov. of Newfoundland, St. Johns 1951. Pris: 6 Dollars.

For enhver der er interesseret i den nearktiske ornithologi er bogen meget vigtig. Newfoundland er naturligvis kun en lille del af Nordamerika, men der findes dog en stor del af de nordlige amerikanske fuglearter. Således er bogen også egnet til en almindelig orientering over de nordamerikanske fugle.

Bogen indledes med en række små kapitler. Først en kort historisk skitse over den ornithologiske udforskning af Newfoundland, som går helt tilbage til opdagelsesrejsernes tid i det 16. århundrede. Derefter følger en kort oversigt "The study of birds in nature", hvor der findes oplysninger om fældning, yngleperiode, føde og en oversigt over de forskellige typer af næb, ben og vinger. Det næste kapitel hedder "Geographical Distribu-

tion and Life Zones”, men det indeholder hovedsagelig kun korte oplysninger om fuglenes træk og om ringmærkning. Derefter følger et kapitel om fuglefredning og lidt om klassifikation, samt en liste over de arter og racer der har typelokaliteten i Newfoundland.

I den langt større specielle del af bogen omtales i systematisk orden alle på Newfoundland forekommende fuglearter. For hver art gives en kort men karakteristisk beskrivelse af alle dragter, rede og æg, desuden feltkendetegnene og stemmen. Fuglenes udbredelse også uden for Nordamerika er angivet, og biotoperne og de vigtigste biologiske træk er anført. Af stor betydning er en status-opgørelse for hver ynglende art i Newfoundland og oplysninger om genfangsten af ringmærkede eksemplarer. Tilsidst følger en hypotetisk liste over 56 fuglearter, der muligvis også er forekommet på Newfoundland.

En litteraturliste indeholdende ca. 200 titler forøger værdien af bogen væsentligt.

HANS JOHANSEN.

R. DROST: Kennzeichen für Alter und Geschlecht bei Sperlingsvögeln. Ornithologische Merkblätter Nr. 1. Herausgegeben von der Vogelwarte Helgoland, Wilhelmshaven. 26 pp. 4 Abb. Ornithologische Versandbuchhandlung, HANS LIMBURG, Aachen. Pris: D.M. 1.40.

Lederen af Vogelwarte Helgoland, professor R. DROST, har med denne lille bog villet hjælpe ringmærkere med at kende spurvefuglene efter alder og køn. Forf.s arbejde på dette felt har allerede været offentliggjort i “Der Vogelzug” 1-11, 1930—1940, men det må hilses med glæde, at alle disse oplysninger nu er samlet i en lille bog. For mange arters vedkommende er det som bekendt overordentlig svært at kende fuglene efter alder og køn. De små forskelle, der er tale om, præciserer forf. for alle de 26 omtalte arter. Ligeledes omtales fældningsforholdene, der spiller en stor rolle for identifikationen af alder og køn. Det er en bog man har meget brug for.

H. P.

KNUD PALUDAN: Contributions to the Breeding Biology of *Larus argentatus* and *Larus fuscus*. (142 pp., 30 tekstfigurer, 30 tabeller; tekstfigurer og tabeller findes til dels på 6 tavler. — EJNAR MUNKSGAARD, København, 1951. Pris: kr. 20,00.

Et fortrinligt arbejde, der har skaffet forf. doktorgraden. Det omhandler Sølvmågens og Sildemågens ynglebiologi, væsentlig udarbejdet over materiale, forf. har indsamlet 1942—47, da han var læge på Christiansø og tillige videnskabelig assistent for Naturfredningsrådet. Iagttagelserne suppleredes under et kortere ophold på Christiansø i forsommeren 1950.

I en indledning omtales lokaliteten, navnlig Græsholmen, som huser mågekolonien, dennes historie samt forf.s arbejdsmetode. Herefter behandles mågernes ankomst til ynglepladsen. For Sølvmågens vedkommende svinger den noget fra år til år; tidligste kolonibesættelse skete 24. februar (1944), seneste 24. marts (1947). Sildemågens ankomst varierer kun en halv snes dage, fra 23. marts (1944) til 3. april (1947), sandsynligvis fordi den er trækfugl og derfor mindre påvirkelig af yngleområdets vejrlig i det

tidlige forår. De seneste ankomstdata faldt for begge arters vedkommende efter den unormalt kolde senvinter 1947. Føræglægningsperioden omtales indgående, og forskellige parringsceremonier illustreres ved en række på 7 pragtfulde fotografier af Sildemåger. Æglægningsperiodens begyndelse er ret konstant; de første sølvmågeæg blev i de forskellige år fundet 10. til 17. april, de første sildemågeæg 29. april til 8. maj. Ødelægges det første kuld æg, lægger mågerne om; det samme sker, hvis de nyklækkede unger går til grunde. Første æg i omlægget findes ca. 12 dage efter, at første kuld (æg eller dununger) er forsvundet. Er der til stadighed eet æg i reden, reagerer mågerne ikke på det formindskede ægantal. Fjernes kuldets første æg, aktiveres et eksisterende anlæg til et fjerde æg, så kuldets alligevel kommer til at bestå af 3 æg. Et enkelt "primært" 4-kuld er konstateret hos begge arter. Indsamles æggene til stadighed, fortsættes æglægningen i et noget uregelmæssigt tempo; igennem 5 til 8 uger produceredes 13 æg af samme ♀. Rugetiden (fra sidste æg er lagt, til sidste unge er klækket) varer hos Sølvmågen 27 døgn, hos Sildemågen 26. Ungedødeligheden er overordentlig stor. 65 % af sølvmågeungerne og 88 % af sildemågeungerne forsvandt i de første 6 dage efter klækningen; af sølvmågeungerne blev højst 20 % flyvefærdige, af sildemågeungerne højst 5 %. Bogens sidste kapitel omhandler populationsstatistik over Sølvmåger. Efter dette følger et engelsk sammendrag og en litteraturliste på 3 sider. Den som disputats udsendte bog slutter med en dansk oversigt på 14 sider.

Arbejdet er endvidere offentliggjort i Vidensk. Medd. fra Dansk naturh. Foren., bd. 114, og det er Meddelelse fra Naturfredningsrådets Reservatudvalg nr. 38. I tidsskriftsartiklen findes det danske resumé ikke.

LØPP.

E. M. NICHOLSON: *Birds and Men, The Bird Life of British Towns Villages, Gardens & Farmland.* (256 pp., 36 dobbelttavler, hvoraf 20 med farvefotografier). — *The New Naturalist*, Collins, London, 1951. Pris: 21 s.

En lærerig og hyggelig bog om engelske fugle, der har tilknytning til mennesket og dets virke. Efter udgiverens og forf.s forord omtales "hvorledes menneskene formede naturen", som den er. Herefter behandles i forskellige kapitler fuglene i byer, gårde, marker, haver, frugtplantager levende hegn og bygninger. Afsnittene er dels mere generelle, men i 3 af dem, hvis titler begynder med "Life Histories of..." behandles de interessante fugle art for art. Teksten er velskrevet; der er talrige egne iagttagelser og bedømmelser, og hist og her forekommer interessante og morsomme anekdoter, f. eks. om Rødhalsene, der byggede rede i en uredt seng — og fik lov at made ungerne op(!), og om de 15 bomlærkehanner i Cornwall, der tilsammen havde 51 hunner (2 af dem havde 7). Hannerne deltog sjældent i ungerne pasning; men de var altid parat til at jage hunnerne tilbage til deres reder. Det vil føre for vidt at gå ind på andre enkeltheder. Bogen afsluttes med en systematisk liste over de i teksten omtalte fugle, en fyldig litteraturliste, en index over engelske fuglenavne, og et sagregister over andre emner.

Billederne skyldes de bedste engelske fuglefotografer. Enkelte af farvefotografierne er måske mindre heldige; men som helhed er de smukke.

Tavlerne er anbragt uden nogen dybere hensyntagen til teksten; ja, det er nærmest en undtagelse, hvis et billede findes på det sted, hvor læseren faktisk har brug for det. De er sat med 2, 4 eller 8 blades mellemrum, formentlig af en eller anden teknisk årsag; men denne "ordning" virker snarere forstemmende og forvirrende end det modsatte. Man kan i forbifarten glæde sig over billederne; men teksten bør læses. LØPP.

PAUL GÉROUDET: *La Vie des Oiseaux. Les Passereaux et ordres apparentés. 1. Du Coucou aux Corvidés. Avec 48 planches dont 27 en couleurs d'après les aquarelles de L. P. ROBERT et 38 dessins de R. HAINARD.* 232 pp. DELACHAUX & NIESTLE, Neuchatel, 1951.

I serien *Les Beautés de la Nature* er P. GÉROUDET ved at skrive 6 bind om fugle, hvoraf det foreliggende bind omhandler: Gøg, Ellekrage, Biæder, spætter, svaler, lærker og kragefugle. Det er en meget smuk lille bog med et væld af fine tegninger, farvebilleder og fotografier, der gør denne bog meget velegnet som vejleder ved identifikation af fugle i naturen. De omtalte arter er delvis de samme som dem, vi kender herhjemme fra, men desuden er der tale om arter, der er sjældne hos os, og som vi meget gerne vil vide mere om. H. P.

RICH. H. POUGH: *Audubon Water Bird Guide. Color illustrations by D. ECHELBERRY, line drawings by E. L. POOLE. Sponsored by National Audubon Society.* 358 pp., Doubleday & Comp. Inc., Garden City, N. York. 1951. Pris: 3.50 Dollars.

En glimrende håndbog over større nordamerikanske fugle i et praktisk format, så den er let at have med på ekskursioner. Bogen omhandler lommer, stormfugle, storke, hejrer, andefugle, rovfugle, hønsefugle, traner, vadefugle, mågefugle, alkefugle og duer. Der omtales de 258 arter, der lever i det østlige Nordamerika og Vestgrønland. Forf. giver nogle udmærkede, korte beskrivelser af kendetegn, biologi, stemmer, yngleforhold og udbredelse. Særlig værdifuld er bogen på grund af en mængde smukke illustrationer: 138 tegninger af fugle i flugt og hele 458 meget smukke farvebilleder. Tænk, hvis vi havde en sådan bog herhjemme om vore egne fugle! H. P.

SVEND KAULBERG: *Nattens Sangere. En vandring i Dyrehaven fra midnat til solopgang. Med illustrationer af forfatteren.* 139 pp., 8 tegninger. Nyt Nordisk Forlag, A. BUSCK, København, 1951. Pris: kr. 9.85.

Denne lille bog er en begejstret hyldest til færden i naturen — specielt i Dyrehaven — om natten og i den tidlige morgen. I løbet af de senere år, er det også uden for ornithologernes kredse blevet moderne at tage ud på natture for at iagttage fuglenes opvågning og samtidig nyde de lyse nætters særegne skønhed. Bogen er en udmærket vejleder både for dem, der allerede har prøvet at være ude om natten for at høre fuglene og for alle dem, der endnu ikke har oplevet det. Man rives uvilkårligt med af forfatterens begejstring, hans undren over naturen og hans

fængslende skildring. Forf. har selv tegnet de 8 nydelige silhouetter af forskellige fugle. De giver et godt indtryk af fuglene i nattens og den tidlige morgens svage lys.

H. P.

J. DELACOUR: Taxonomic notes on the Bean Geese, *Anser fabalis* Lath. — *Ardea*, **39**, 1951, p. 135—42.

Forf. har foretaget en gennemgang af Sædgåsens underarter og disses udbredelse. Han har taget flittigt hensyn til HANS JOHANSENS arbejde: Om Racer af Sædgås (Dansk Orn. For. Tidsskr. **39**, 1945, p. 109—27) samt modtaget supplerende, nye oplysninger (in litt. 1951) fra JOHANSEN.

Forf. forkaster COOMBES's opfattelse af navnet *fabalis* som tvetydigt og derfor ubrugeligt; arten bør derfor stadig hedde *Anser fabalis* Lath. og ikke *Anser arvensis* Br. Ref. ser med tilfredshed Sushkingåsen ("*Anser neglectus*") degraderet fra en mystisk gåseart eller underart af Sædgåsen til en rødnebbet og rødbenet fase, som nu og da træffes i en bestand af iøvrigt gulbenede Sædgæs. Samtidig henvises til en af JOHANSEN omtalt gås fra Mariager Fjord 2. december 1948, som i struktur var ganske som en Kortnebbet Gås (*A. f. brachyrhynchus*), men havde gule ben. I samråd med JOHANSEN (in litt. 1951) er yngleområderne udvidet for en del af formerne. *A. f. rossicus* skal også ruge på Novaja Semlja. JOHANSENS *A. f. middendorfi* nybenævner DELACOUR som *A. f. johanseni*. Fra Hvidehavet til syd for Taimyrhalvøen angives en bred zone med blandingspopulationer mellem tundraformen *A. f. rossicus* og skovformerne *A. f. fabalis* og *A. f. johanseni*. *A. f. mentalis* inddrages under tundraformen *A. f. serrirostris*. Den syd for denne rugende skovform, der hos JOHANSEN hed *A. f. sibiricus*, kaldes her *A. f. middendorfi*; men det er kun et nomenklaturspørgsmål.

LØPP.

W. H. THORPE: The learning abilities of birds. *The Ibis* **93**, 1951, p. 1—52 & 252—296.

Den moderne ethologi har foreløbig sat sig som hovedopgave at studere medfødt, instinktiv opførsel (medfødte handlinger og deres udløsningsmekanismer) i modsætning til behaviourismen, der studerede læren hos dyr. Forf. har sat sig den interessante opgave at studere tillærte handlinger hos dyr under naturlige forhold i relation til den moderne ethologis resultater. Forf. har allerede skrevet en række afhandlinger om dette hos forskellige dyr. I denne afhandling, der omhandler fugle, giver han en omfattende gennemgang af dette problem på basis af litteraturen. Forskellige former for læren gennemgås i relation til instinktiv opførsel: tilvænnning, forsøg-fejl-metoden, legens betydning, indsigt, imitation, prægnation, genkendelse af individer, tamhed, hukommelse og til slut hormonerens betydning for dyrs læren.

En meget interessant og meget vigtig afhandling, der åbner mange nye veje for fremtidige ethologiske undersøgelser.

H. P.

H. P. T. HARTLEY: An experimental analysis of interspecific recognition. *Symposia Soc. Exp. Biol.* 4, 1950, p. 314—336.

Afhandlingen omhandler lange serier af eksperimenter i naturen med modeller af ugler for at finde ud af, hvad det er, der udløser sangfugles angreb på og forfølgelse af ugler. Alle britiske uglearter udløser disse reaktioner, undtagen Slørugle, som de kun sjældent reagerer overfor. Sangfuglenes opførsel udløses ikke af specielle karakterer ved de enkelte uglearter, men af mere generelle uglekarakterer. En uglemodel beklædt med fasanfjer angribes lige så intenst som en udstoppet ugle. Fjerdragstens struktur er uden betydning, for en glat uglemodel af træ malet i naturlige farver angribes lige så intenst som en rigtig ugle. Konturen er derimod vigtig lige såvel som farve og mønster (en gulgrøn model ignoreres). Orienteringen af uglen er ligegyldig. Det er uden betydning om uglen vises normalt eller ligger ned eller står på hovedet. Forskellige arter af sangfugle reagerer på de samme træk ved uglerne. H. P.

G. KRAMER: Beobachtungen über Erwerb und Behandlung von Beute beim Rotrückengewürger (*Lanius collurio* L.). *Orn. Berichte* 2, 1950, p. 109—117.

Forf. har iagttaget den Rødryggede Tornskades fangst og behandling af byttet. Der er iagttaget to fangsmetoder: 1) tornskaden sidder ret højt og flyver ud efter flyvende insekter; 2) tornskaden sidder lavere og slår ned på krybende bytte. Der er iagttaget 5 forskellige måder at behandle byttet på: 1) tygning, 2) afplukning af ben (hos insekter), 3) slyngning mod underlag (larver), 4) fjernelse af brod hos insekter (insektets bagkrop holdes i næbbet og knuses ved gnidning mod en pind), 5) spidning (især stort bytte f. eks. mus). Tornskaden holder byttet udelukkende med foden og klemmer det ikke fast mellem fod og underlag, som rovfugle gør. Spidningen har to funktioner: 1) sønderdeling af stort bytte, 2) forråd. Er der rigeligt bytte, jages og spiddes mere end der bruges. Fuglen husker godt sit spiddede bytte i det mindste det, der nylig er spiddet. Spidningen foregår hele året. Kun halv voksne mus blev taget og aldrig nær ved reden. Forf. har forøvrigt påvist, at HEINROTHS påstand om, at spidningen er medfødt, men kendskabet til tornen tillært, ikke er rigtig. Det hele er medfødt (ikke publiceret iagttagelse af forf.). H. P.

N. TINBERGEN & A. C. PERDECK: On the stimuli situation releasing the begging response in the newly hatched Herring-Gull chick (*Larus argentatus* Pont.). *Behaviour* 3, 1950. p. 1—39.

En beretning om 16000 forsøg med modeller af hovedet af voksne Sølvmåger for at undersøge hvad det er, der udløser ungerne efter føde: ungerne pikken efter forældrefuglens næb. Forsøgene foregik i de store hollandske sølvmågekolonier med helt nyklækkede unger, der lige var blevet tørre. Forsøgene blev foretaget i et telt, og modellerne blev langsomt bevæget hen mod een unge ad gangen, efter at eksperimentatoren havde efterlignet den stemme, den voksne Sølvmåge udstøder, inden

fodringen. Resultatet er, at følgende træk ved Sølvmågens hoved udløser ungens reaktion: 1) bevægelse, 2) næbform, 3) det laveste, 4) det nærmeste, 5) næb nedadrettet, 6) rød plet på næbspidsen karakteriseret ved farve og kontrast og 7) foder i næbbet. Uden betydning synes følgende at være: hovedets form og farve, næbbets farve bortset fra pletten. Ejendommeligt nok reagerer ungerne mere intensivt over for visse af de udløsende faktorer. Superoptimale modeller er f. eks. en model med en rød plet, der er omgivet af en hvid og yderst en rød ring, og en model med et meget langt, tyndt næb. Ved de udløsende impulser er der altid tale om relationer: bevægelse, det nærmeste, det nedadrettede, plettens kontrast i forhold til næbbet osv. Der er altså tale om "gestalter". Formodentlig er hos den voksne mage kun stemmen, der udstødes ved madningen, og den røde plet på undernæbbet specielle tilpasninger, der udløser ungerens reaktion.

H. P.

P. O. SWANBERG: On the concept of "incubation-period". Vår Fågelvärld 9, 1950, p. 63—80.

Forf. foretager en meget nyttig kritisk gennemgang af de forskellige definitioner på rugetid og når til det resultat, at den bedste definition er HÆINROTHS, der er klar og almenlydig, og er den eneste, der kan bruges til sammenligning mellem rugetid hos forskellige arter. Ved rugetid forstås den tid, som ved normal kontinuerlig rugning af et nylagt æg forløber, indtil ungen kommer ud af ægget. I naturen kan denne æggets rugetid (hvor der ses bort fra rugedriftens varighed hos den rugende fugl) fastslås ved at kontrollere tiden fra lægning af det sidste æg, indtil klækning af den sidste unge, dog under forudsætning af, at samtlige æg klækkes, eller i det mindste at det sidst lagte æg klækkes. Det er altså æggets udviklingstid, der her er tale om. Nogle fugle sidder jo allerede på reden, inden kuldet er fuldtalligt, men om egentlig rugning foregår, er svært at afgøre. Forf. støtter sine anskuelser bl. a. på egne iagttagelser af Nøddekrigen.

H. P.

The Seventeenth Annual Report of the British Trust for Ornithology, 1950.

Denne 17. årsberetning fra "The British Trust for Ornithology" viser denne organisations stærke livskraft og store foretagsomhed med hensyn til at sætte undersøgelser igang af fuglenes liv, f. eks. optælling af hejrekolonier og af Toppede Lappedykkere, iagttagelse af trækkende Mursejlere, forekomst af Husrødstjert og Sildemåge. Et indblik i denne "trust's" initiativrigdom får man ved at se, at der findes 8 britiske fuglestationer og 68 lokale repræsentanter rundt omkring i England. H. P.